

نویسدهای بیان در قرآن کریم

دکتر محمد ولی‌خواه

تابستان ۱۳۹۹

سرشناسه	: ولی خواه، محمد، ۱۳۳۹-
عنوان و نام پدیدآور	: شیوه های بیان در قرآن کریم / تألیف محمد ولی خواه.
مشخصات نشر	: تهران: ذوق لطیف، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۱۰۳ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۷۲۴۸-۱۳-۵
وضعیت فهرست نویسی: فیپا	
موضوع	: قرآن - بررسی و شناخت
موضوع	: Quran--Surveys
رده بندی کنگره	: BP ۶۵ / ۳
رده بندی دیویی	: ۲۹۷ / ۱۵
شماره شابک ملی	: ۶۲۱۴۷۱۶

شیوه های بیان در قرآن کریم

تألیف	دکتر محمد ولی خواه.
ناشر	انتشارات ذوق لطیف
نوبت و سال چاپ	اول / ۱۳۹۹
شمارگان	۱۰۰۰
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۷۲۴۸-۱۳-۵
قیمت	۳۰۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

۱.....	مقدمه
۵.....	آغاز کار
۶.....	خداوند اولین آموزگار است
۷.....	بیان اوصاف انسان‌ها و مخالفان
۸.....	منافقین از کفار بدترند
۹.....	ایمان و عمل صالح
۱۰.....	بیان سرنوشت اقوام گذشته
۱۱.....	اتمام حجت خدا با همه
۱۲.....	تدبیر در چگونگی خلقت آسمان و زمین و
۱۳.....	هر کس و هر امتی در گروه اعمال خود است
۱۴.....	قسم در قرآن
۱۵.....	ارتباط مستقیم خواتم آیات با مضمون کلی آیه
۱۷.....	اجبار پذیرش دین نیست
۱۸.....	وظایف انبیاء الهی
۱۹.....	دعوت انسان‌ها به تفکر و اندیشه
۲۰.....	تعقل و اندیشه در خلقت انسان برای رسیدن به خدا
۲۱.....	جوهر همه ادیان الهی یکی است
۲۲.....	فرقی بین انبیاء الهی نیست
۲۳.....	برخی از مضامین خاص، افاده عام می‌کند

- ۲۵..... اندیشه در خلقت انسان برای رسیدن به توحید
- ۲۶..... تکذیب انبیاء الهی توسط اقوام گذشته
- ۲۸..... معجزات الهی، برای رسیدن به توحید و اثبات رسالت انبیاء
- ۲۹..... امر به اقامه نماز در قرآن
- ۳۰..... وحی در قرآن
- ۳۱..... صراط مستقیم
- ۳۲..... احکام قرآن برای اثربخشی در اجتماع است
- ۳۲..... روح احکام اجتماعی در قرآن حاکم است
- ۳۴..... انسان نعمتهای الهی را تکذیب میکند
- ۳۶..... قرآن تصدیق کننده تمام کتب پیشین
- ۳۸..... اخذ میثاق از امم مختلف
- ۳۹..... بیان قصص انبیاء و اقوام برای درس عبرت
- ۴۱..... جایگاه ظلم و مصادیق آن
- ۴۳..... جایگاه عقل و عقلانیت در قرآن
- ۴۵..... پیامبران الهی مأمور ابلاغ رسالت
- ۴۷..... وعده و وعید در قرآن
- ۴۹..... پیامبران بشیر و نذیر هستند
- ۵۱..... در قرآن تقلید کورکورانه ممنوع است
- ۵۳..... مواقعی که مکلف بطور موقت می تواند به گونه ای دیگر عمل کند
- ۵۴..... میزان اعمال انسان در قیامت
- ۵۵..... میانه روی در قرآن
- ۵۷..... جایگاه نماز در قرآن
- ۵۹..... قیامت و حسابرسی در قرآن
- ۶۱..... ایمان از روی اجبار معتادار نیست
- ۶۲..... تقوا در قرآن

۶۳.....	دعا در قرآن
۶۵.....	کفر در قرآن
۶۷.....	انسان در قرآن
۶۸.....	آخرت در قرآن
۶۹.....	مثال در قرآن
۷۱.....	شک و تردید در قرآن
۷۲.....	دنیا در قرآن
۷۳.....	دین در قرآن
۷۴.....	سیاست در قرآن
۷۵.....	اهل کتاب در قرآن
۷۶.....	ملائکه در قرآن کریم
۷۷.....	روح در قرآن کریم
۷۸.....	جایگاه خانواده در قرآن
۷۹.....	مشاوره در قرآن کریم
۸۰.....	منافق در قرآن
۸۱.....	جهاد در قرآن کریم
۸۲.....	اخلاق در قرآن کریم

مقدمه

با عنایت به اینکه توفیق الهی نصیب شد که در حوزه علوم قرآنی مقداری کار کنم و به عنوان شاگرد مدرس قرآن کریم زانوی ادب بزنم، همواره موضوعی توجه حقیر را به خود جلب نموده است و آن، این است که بسیاری از مردم مسلمان و حتی بسیاری از متدین مدعی، شناختی ولو سطحی، (عمیق بما...) از قرآن کریم ندارند و اکثر جلسات آموزشی رایج در جامعه، اکثراً به آموزش عمومی قرآن کریم بسنده نموده در حد روخوانی و روان خوانی، تجوید و مفاهیم و حفظ و امثالهم مبادرت می کنند. یکتا بعدی در حوزه تخصصی علوم قرآنی کار می کنند و آن هم آن قدر تخصصی که فقط خود شغوانا و در بین افراد خالص و مخاطب خاص، معنی دار است.

لذا بر آن شدم مفاهیم و مطالب تخصصی موجود در قرآن کریم را، به صورت ساده و قابل فهم برای اکثریت گروه های اجتماعی و هر اندازه تحصیل کرده، رشته ای که خوانده باشند، به قدر وسع و توان و قلم قاصر بنگارم تا همگان از غور در مندرجات قرآن کریم بهره مند گردند و این کار، گام نخست باشد برای آموزش گسترده تر این کتاب الهی را بعداً بیشتر. چرا که قرآن کریم در خود، ابعاد گسترده ای را جای داده است و هر کس می تواند در برخی از ابعادش تلاش کند و در حوزه آموزش علوم مربوط بکوشد.

در این راستا تلاش کردم مفاهیم خاصی که به صورت یک فرهنگ و موضوعات بسیار حیاتی و اساسی در جای جای قرآن کریم مطرح است را با یک قلم ساده و بیانی آسان، برای هر خواننده ای با هر سطح سوادی بنویسم. متأسفانه در دانشگاه و حتی کلاس های تربیت معلم قرآن، مشاهده شد که برادران و خواهران متدین که به عنوان معلم قرآن به آموزش قرآن می پردازند؛

خود، بجز آموزش عمومی قرآن کریم گام بیشتری برنداشته و در دریای قرآن عظیم، ابداً شنا نکرده و غور نکرده‌اند، به نحوی که اگر یک موضع قرآنی، مورد پرسش واقع شود، هیچ اطلاعاتی در آن زمینه ندارند. چرا که تمامی آموزش‌های موجود در جامعه به هیچ یک از این مطالب نپرداخته و در دستور کار خود قرار نداده‌اند.

برای مثال: اگر به معلمان قرآن، که جلسات آموزشی و کانون‌ها و انجمن‌ها و مؤسسات قرآنی را اداره می‌کنند، اعلام گردد در مورد ماهیت وحی و جایگاه وحی در قرآن کریم و یا میانه روی در قرآن کریم یا دین در قرآن و اهل کتاب در قرآن، منافقین و کفار و مؤمنین در قرآن کریم دو صفحه مقاله را شاید قرآنی ارائه نمایند، اکثر آنان قادر به این کار نیستند، چرا که اصلاً به موضوعات قرآنی با این زاویه دید نگاه نکرده‌اند و بایستی بگویم سیاست‌گذاران و متولیان آموزش دین و قرآن، این دو را به وجود نیاوردند و در دستور کار خود قرار ندادند. بالطبع این عزیزان، که محصول آن مراکز و دست‌ساز هستند، بسیار اندک و ناچیز از این مطالب بهره‌مند هستند تا چه رسد به این که بتوانند در آموزش‌های خود، این گونه القاء مطالب کنند.

نوشتار حاضر تلاش کرده است در مقطع آموزش قرآن کریم، پا را از آموزش‌های جاری موجود فرا گذاشته و به مقولات اساسی و مهم‌تر، تعمق بزرجه دهد و از آنجایی که مخاطب ما، مخاطب عام است لذا مطالب تخصصی در حوزه فرهنگ قرآنی به صورت بسیار ساده و روان و موجز نگاشته شده تا خواننده گرمی در پرتو الفاظ سنگین اصطلاحات تخصصی، خسته نشده و طالب ادامه بحث و حتی کار جدی در این زمینه باشد. خواننده محترم متأسفانه اگر باشد که این یک کتاب آموزشی است و به بسیاری از مطالب و عناوین در حد یک و یا دو صفحه پرداخته شده است. در حالی که هر یک از این موضوعات بسیار گسترده است و می‌تواند در یک مقاله ۱۵ الی ۲۰ صفحه‌ای با ارجاعات زیاد به رشته تحریر در آید.

به چهل موضوع بنا به سلیقه نگارنده با ارجاعات قرآنی در حد کم توجه شده و به بیست موضوع هم به صورت سرمشق، با یک پاراگراف و با چند زیر نویس و ارجاع بسنده شده است تا خواننده، بنا به ذوق و شوق خود به قرآن کریم مراجعه و چند صفحه‌ای بنگارد و خود راساً تمرین

غور در موضوعات قرآنی کند و کم‌کم با محتوا و مطالب القرآن، آشنا گردد و مطالعه کرده و حتی قلم بزند و انشاء الله در نحوه آموزش قرآن‌آموزان خود به کار گیرد.

بسیاری از موضوعات هست که نگارنده هنوز به آنان نپرداخته و می‌توان به آنان توجه کرد و مثل چهل موضوع اولیه که با بیست موضوع پیشنهادی، بر کار افزود؛ از آن دست است:

فقر در قرآن - ثروت در قرآن - مردم (ناس) در قرآن - مؤمن در قرآن، هجرت و مسافرت در قرآن - علم و دانش در قرآن - عقل و جهل در قرآن - مرگ و زندگی در قرآن - جن در قرآن - توبه در قرآن - معراج در قرآن - انبیاء در قرآن - اعجاز در قرآن، اعم از اعجاز ادب، اعجاز معنوی و لغوی و عاقلانه (پیشگویی) که هر کدام موضوعی جداگانه است. غزوات و سرائر در قرآن - نگارش قرآن - ایشرف تفسیر و علوم قرآنی - قرات مختلف - رسم الخط قرآن - شأن نزول قرآن - ترتیب نزول آیات، سوره - آیات الاحکام در قرآن و....

هر یک از این موضوعات، می‌تواند دریایی باشد که یک معلم و قرآن‌آموز و یا جمعی از قرآن‌پژوهان در آن تحقیق کنند و شطری نگارند. دست‌مایه‌ای برای خود و دیگران به دست آورند.

سعی شده در این کار فقط از قرآن کریم استفاده شود و تمام ارجاعات به آیات و سوره قرآن کریم بوده است و نه چیز دیگر. البته می‌توان در تحقیقات دیگر از روایات معصومین علیهم‌السلام نیز بهره‌گیری کرد که آن خود، تحقیقات دیگری است. فعلاً برای آشنایی قرآن کریم، سعی شده فقط در حیطه قرآن کریم کار شود.

نگارنده امیدوار است؛ قرآن‌پژوهان گرامی، حتی به صورت موجز هم به شده سرمشق‌های پیشنهادی را تکمیل فرموده و ارائه نمایند و برای هر یک از موضوعات که عزیزان مخاطب، کار کنند و چند صفحه‌ای بنگارند، جوایزی تقدیم گردد و حتی برای موضوعات مطروحه در مقدمه که سرمشق و الگویی هم داده نشده است لاقلاً طوری بشود که در چاپ‌های بعدی به یکصد موضوع برسد و این کتاب به عنوان یکصد موضوع قرآنی به جامعه ارائه گردد. نوشتار و مکتوب حاضر به نام «شیوه بیان مطالب قرآن کریم» تقدیم همه قرآن‌آموزان و قرآن‌پژوهان می‌گردد تا

بلکه در هر یک از موضوعات تتبع بیشتری نموده و با مقاله‌ای ۱۰ الی ۱۵ صفحه‌ای، بتوانند به مطالب مورد نظر، نزدیک شوند.

می‌توان مقالات تهیه شده را به آدرس مؤسسه قرآنی نورالثقلین ارسال کرد و شماره تلفن ۰۱۳۴۲۵۵۴۳ و ۰۱۳۴۲۸۲۵۵۷۷ بندر کیا شهر - مؤسسه قرآنی نورالثقلین.

با سپاس - دکتر محمد ولی‌خواه

۱۳۹۹

www.ketab.ir